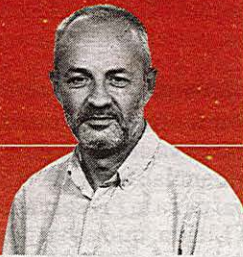

ELS LLIBRES I LES COSES

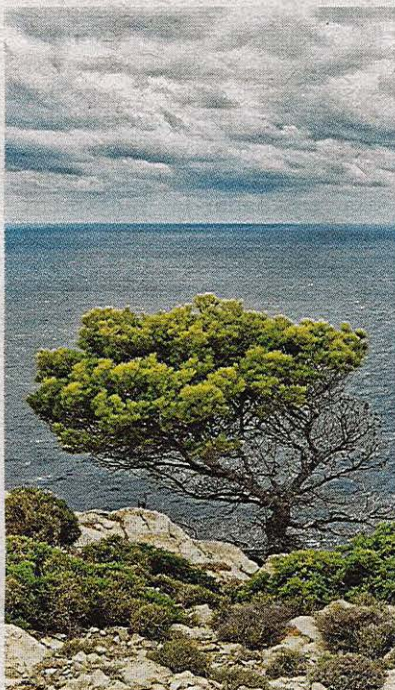
IGNASI ARAGAY

L'home que mirava els pins i el mar

Joan Alcover (1854-1926) es veia a si mateix com l'home que mirava. Mirava i idealitzava la Mallorca perduda de la seva infantesa i, a través d'un paisatge humanitzat, es pintava a si mateix, cap endins, com Montaigne. "L'art és la vida sentint-se i contemplant-se a si mateixa", havia dit en la seva conferència més famosa, el 1904 a l'Ateneu Barcelonès. Aquesta Mallorca mitificada i un jo poètic modern, a cavall del Modernisme i el Noucentisme, influït per autors que van de Leopardi a Schiller, o per la pintura del seu admirat amic Santiago Rusiñol, és la que ens mostra Andreu Gomila a l'assaig *Un món esbucat. Joan Alcover i Mallorca* (Edicions 3i4). Esbucat en dos sentits. En el personal (Alcover va perdre la dona i quatre fills) i en termes històrics (la Mallorca d'Alcover, on vivien unes 250.000 persones, ja no existeix, se l'ha carregat el turisme).

Amic i coetani de Miquel Costa i Llovera, l'altre gran autor de l'Escola Mallorquina, Alcover va ser un home del seu temps i el seu lloc. Políticament, tot i no deixar de ser mai fidel a l'incombustible regeneracionista paisà Antoni Maura, igual com en el camp literari va passar del castellà al català, en el polític també va acabar esdevenint l'home a l'illa del catalanisme d'ordre de Prat de la Ribera, Cambó i Puig i Cadafalch. Però tot i el seu rol polític (va arribar a ser diputat a Corts amb Maura), la seva autèntica raó de ser va ser la poesia, on va trobar refugi del drama

GETTY

ANDREU GOMILA ES LAMENTA QUE MALLORCA NO FES SEVA LA VISIÓ POÈTICA DE JOAN ALCOVER

personal, i on va trobar-se a si mateix i la pàtria cultural. "Jo visc sols per a plànyer lo que de mi s'és mort", escriu a les *Elegies de Cap al tard* (1909), la seva gran obra, que arriba quan ja ha superat els 50 anys. En el pas definitiu del castellà al català hi van influir els amics

Rusiñol i Carner, vinguts de Barcelona, on ell havia estudiat dret i ja havia connectat amb la Renaixença. Un canvi de llengua que també va suposar l'emergència d'aquesta nova veu íntima colpida per la dissort.

A més de destacar la modernitat d'Alcover amb el pas "del nosaltres al jo", Gomila el veu com una figura clau sense la qual no s'entén, per exemple, Blai Bonet i que ha influït en autors com Villangómez, Llompart, Fiol, Vidal Ferrando, Hilari de Cara, Ponç Pons... "Representa, en certa manera, el que va suposar Foix unes dècades més tard", afegeix. I situa com a patrimoni paisatgístic i literari de la cultura catalana poemes com *Desolació*, *La Balanguera*, *Notes de Deià*, *La Serra*, *La reliquia* o *Record de Sóller*, amb el seu jo adolorit dins el paisatge, amb la capacitat d'observació i de llibertat, amb la voluntat indissimulada de mitificació, cada cop sentint-se més identificat amb la terra, la gent i la llengua: "Com més va, més mallorquí em torn", escrivia el 1903, any en què per primer cop, en un homenatge a l'amic Costa i Llovera, recita *La Balanguera*, avui himne de Mallorca.

Però el món d'Alcover, amb la mitificada serra de Tramuntana i els pins com a metàfora d'arrelament, és un món perdut, esbucat: "Resulta irrisori comprovar, un segle més tard, el poc cas que li hem fet". Mallorca, ¿un arbre caigut, com Alcover es descrivia a si mateix a *Desolació*? ➡

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Si no vigilem, acabarem col·lapsant dramàticament

Una insidiosa font d'interferència consisteix a desplaçar lleugerament la semàntica d'un mot perquè coincideixi amb la d'un estrangerisme aparentment equivalent. Passa sovint amb els anglicismes. N'és un exemple l'ús de *dramàtic* i *dramàticament*. Els diaris econòmics van plens de baixades i pujades dramàtiques que de dramàtiques no en tenen res. ¿Pot pujar dramàticament el nivell de vida? El *dramatic* anglès expressa la idea d'un gran canvi en poc temps, que sovint és dramàtic però de vegades és positiu. Caldria traduir-lo per *sobtat*, *radical*, *espectacular*, etc.

D'un temps ençà també passa amb *col·lapsar*. De cop i volta tot col·lapsa: els edificis, l'economia i fins i tot el planeta. Abans un edifici queia, s'ensorrava o s'enfonsava.

I ara molt sovint s'esfondra: un arcaisme que fa uns anys només era viu a les Illes i que per a alguns correctors veterans encara té un dring refistolat. Però pot col·lapsar?

El problema és que la pressió de l'anglès s'alia aquí amb l'etimologia: *collapsus* en llatí vol dir *caiguda*, *ensorrada*. I això explica que la Neoloteca ja reculli *col·lapsar* en el sentit tècnic de "deformar-se, una estructura, fins a un punt crític, de manera que hi ha el perill que se'n produïxi la caiguda total o parcial".

LA INTERFERÈNCIA MÉS SUBTIL ÉS LA QUE PROVOCA PETITS DESPLAÇAMENTS SEMÀNTICS

Fabra va definir *col·lapse* com a "depressió sobtosa i extrema de les forces vitals" i el DIEC2 l'admet en el sentit mèdic d'insuficiència circulatoria, en l'econòmic de paràlització de les activitats i en l'astrofísic de col·lapse gravitacional. Per extensió del sentit circulatori, diria que també el trànsit es pot col·lapsar. Però *col·lapsar*, ara com ara, només pot ser transitiu (X col·lapsa Y). En l'ús intransitiu hem de dir *col·lapsar-se* (Y es col·lapsa).

En un registre més col·loquial, ens col·lapsem quan ens bloquegem i no som capaços de reaccionar. Convertir *col·lapsar* o *col·lapsar-se* en sinònim d'*ensorrar-se*, *enfonsar-se* o *esfondrar-se* -sobretot quan parlem d'edificis- em sembla abusiu i innecessari, i delata una clara influència de l'anglès. ➡

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] El fill de l'italià

RAFAEL NADAL
Columna
464 pàgines i 21,90 € 1/12

[2] El millor d'anar és tornar

ALBERT ESPINOSA / Rosa dels Vents
234 pàgines i 17,90 € 2/9

[3] Canto jo i la muntanya balla

IRENE SOLÀ / Anagrama
190 pàgines i 16,90 € 6/2

[4] Digues un desig

JORDI CABRÉ
Enciclopèdia Catalana
264 pàgines i 19,50 € 3/15

[5] Aprendre a parlar amb les plantes

MARTA ORRIOLS / Periscopi
250 pàgines i 17,50 € 4/34

NO-FICCIO

[1] Capitalisme i democràcia

JOSEP FONTANA / Edicions 62
212 pàgines i 22 € 1/2

[2] Tres dies a la presó

JORDI CUIXART I GEMMA NIERGA
Rosa dels Vents
176 pàgines i 18,50 € 3/12

[3] La història viscuda

JOAN B. CULLA
Pòrtic
428 pàgines i 19,90 € 6/3

[4] Contes des de la presó

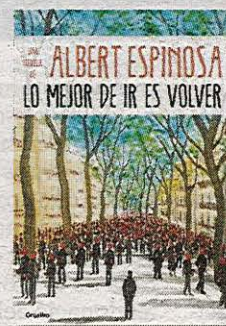
ORIOL JUNQUERAS
Ara Llibres
98 pàgines i 17,50 € 2/10

[5] Fins que siguem lliures

SERGI SOL
Ara Llibres
180 pàgines i 18,50 € -/29

CASTELLÀ

FICCIO

[1] Lo mejor de ir es volver

ALBERT ESPINOSA
Grijalbo
234 pàgines i 17,90 € 2/9

[2] Los asquerosos

SANTIAGO LORENZO
Blackie Books
224 pàgines i 21 € 4/33

[3] Mister

E. L. JAMES
Grijalbo
608 pàgines i 18,90 € 1/3

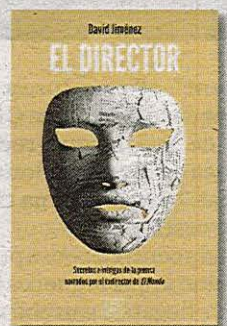
[4] Una jaula de oro

CAMILLA LÄCKBERG
Maeva
320 pàgines i 20 € 5/4

[5] El día que se perdió la cordura

JAVIER CASTILLO / DeBolsillo
320 pàgines i 9,95 € -/2

NO-FICCIO

[1] El director

DAVID JIMÉNEZ
Libros del K.O.
296 pàgines i 18,90 € 1/7

[2] Y ahí lo dejo. Crónica de un proceso

GONZALO BOYE / Roca
224 pàgines i 15,90 € 2/9

[3] Come comida real

CARLOS RIOS
Paidós
320 pàgines i 17 € 3/11

[4] Cómo hacer que te pasen cosas buenas

MARIÁN ROJAS / Espasa
232 pàgines i 18,90 € 4/32

[5] Un apartamento en Urano

PAUL B. PRECIADO / Anagrama
310 pàgines i 17,90 € -/6

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició de la setmana anterior / Setmanes al mercat